

Politiikkoihin kohdistuva verkkohäirintä

Tutkimuspohjaisia
ohjeistuksia ja
suosituksia häirinnän
kitkemiseen

IDA

intimiys datavetoisessa kulttuurissa

Verkkohäirintä, demokratian myrkkyä

Internetistä ja sosiaalisesta mediasta on tullut erottamaton osa poliittista työtä. Sillä on kuitenkin käänköpuolensa. Samalla kun avoin vuorovaikutus lisääntyy, poliitikkojen kohtaama verkkohäirintä käy koko ajan raskaammaksi, repivämmäksi ja räikeämmäksi.

Verkkohäirintä on myrkkyä demokratialle.

Häirintä kaventaa sananvapautta ja ajaa toimijoita pois poliittisesta toiminnasta vaikuttaen siihen, ketkä enää jaksavat ja uskaltavat osallistua yhteiseen päätöksentekoon.

Hyviä uutisia: Verkkohäirintään on mahdollista puuttua.

Koska ilmiö koskettaa yhteistä demokraattista järjestelmäämme, myös vastuu sen kitkemisestä on yhteinen.

Koostimme poliitikkojen tueksi tämän suositus- ja ohjekirjaisen laajemmasta verkkohäirintää käsittelevästä raportistamme [[linkki raporttiin](#)].

[Kuntavaalikeväänä 2021 sosiaalisessa mediassa, IDA](#)

Mistä verkkohäirinnässä on kyse, mitä poliitikon pitäisi siitä tietää?

Internetin ja sosiaalisen median avulla tehdään vaalikampanjaa, osallistutaan julkiseen keskusteluun ja vaihdetaan mielipiteitä. Kaikki tämä altistaa poliitikot verkkohäirinnälle kuten vihapuheelle, häiritsevälle viestittelylle, seksuaaliselle ahdistelulle, uhkailulle ja pelottelulle. Vallankäyttäjinä poliitikkojen katsotaan usein olevan velvoitettuja kestämaan muita enemmän rajuakin kritisointia, ja poliitikkojen kohtaama häirintä nähdään usein vain välttämättömänä varjopuolena.

Verkkohäirintä on kuitenkin myrkkyä demokratialle. Sen tavoitteena voi olla esimerkiksi tiettyjen henkilöiden poliittisen toiminnan estäminen tai yksittäisiin poliittisiin päätöksiin vaikuttaminen. Poliitikkojen hiljentämiseen ei välttämättä tarvita edes omakohtaista kokemusta häirinnästä, sillä pelkästään sen uhalla voi olla vaientava vaikutus. Häirintä uhkaa sanan- ja ilmaisunvapautta, vaikuttaa poliittiseen kampanjointiin ja julkiseen osallistumiseen sekä vähentää halua toimia politiikassa ylipäättään. Siksi poliittisten päättäjien kohtaama verkkohäirintä on otettava tosissaan ja siihen on tarjottava konkreettista tukea.

Vaikka netin ja somen käyttö on suorastaan poliitikkona toimimisen edellytys, ohjeita niihin liittyvien häirintäriskien hallintaan tarjotaan vain vähän. Häirinnän vastaisten toimien ei tulisi olla ainoastaan häirintää kokeneiden vastuulla, vaan puolueiden ja valtionjohdon vastuuta poliitikkojen tukemisessa ja häirinnän kitkemisessä täytyy korostaa.

Muutamia faktoja.

1. Noin kolmannes kaikista suomen kuntapäättäjistä, ja 45 % kansanedustajista ja heidän avustajistaan on kokenut verkkohäirintää.
2. Sosiaalinen media on yleisin verkkohäirinnän kanava. Häirintää esiintyy erityisesti Facebookissa, Twitterissä, YouTubessa ja Instagramissa. Usein häirintä tapahtuu julkisina verkkoviesteinä, mutta myös yksityisviestien kautta.
3. Verkkohäirintä kohdistuu erityisesti naisiin ja uhkaa naisten mahdollisuuksia osallistua poliittiseen päätöksentekoon. Erityisesti nuoret ja tiettyihin vähemmistöryhmiin kuuluvat naiset ovat suuressa riskissä joutua häirinnän kohteeksi. Naispoliitikkoja pyritään hiljentämään ja pelottelemaan ulos poliittisesta toiminnasta monin tavoin. Naisiin kohdistuva verkkohäirintä on usein ulkonäkökeskeistä ja seksuaalisoitunutta. Seksuaalinen kielenkäyttö, seksuaalinen ahdistelu ja tappo- ja raiskausuhkaukset ovat yleisiä.
4. Facebookin ja Twitterin kaltaiset yritykset eivät järjestelmällisesti valvo omia sääntöjään ja toimimista niiden vastaisesti. Vihapuheen ehkäisy ei ole onnistunut ja häiritsevien viestien poistaminen ylläpidon toimesta on harvinaista. Kuitenkin sosiaalisella medialla on keskeinen rooli poliittisen polarisaation edistämässä. Erityisesti Facebookin algoritmit näyttäisivät suosivan vihamielistä poliittista viestintää ja voimakkaita tunteita aiheuttavien viestien kiertoa.

Politiikko, minimoi verkkohäirinnän riskit.

Pyri ennakoimaan häirintätilanteet

Häiritseviin tai uhkaaviin tilanteisiin on hyvä varautua jo ennalta – erityisesti vaalien alla ja silloin, kun päätöksiä tehdään erityisen paljon tunteita herättävistä aiheista. Selvitä, onko puolueessasi valmiina toimintasuunnitelmaa tai -ohjeistusta häiritseviin tilanteisiin. Kehen voit tarvittaessa olla yhteydessä ja mistä hakea apua?

Huolehdi tietoturvastasi

- 1) Varmista, että salasanasi ovat tarpeeksi vahvoja. Älä käytä samaa salasanaa useissa eri palveluissa. Uhkaavissa tilanteissa vaihda salasanat välittömästi.
- 2) Ota käyttöön kaksivaiheinen tunnistautuminen eri palveluissa ja sovelluksissa ehkäistääksesi tileillesi murtautumisen.
- 3) Sulje sijainnin jako sekä älypuhelimestasi että tietokoneestasi. Tarkista, jakavatko käyttämäsi sosiaalisen median alustat sijaintiasi automaattisesti julkaisujesi kautta.
- 4) Pidä huoli, ettei kukaan pääse käsiksi yksityiseen tietokoneeseen tai muihin elektroniisiin välineisiin.
- 5) Jos epäilet, että puhelimessasi on vakoiluohjelma, älä yritä poistaa sitä itse, vaan toimita laite poliisille tutkittavaksi.

Harkitse, missä jaat yhteystietojasi

Onko henkilökohtainen puhelinnumerosi ja osoitteesi yleisesti saatavilla? Joissain tilanteissa yhteystietojen saatavuutta voi joutua rajoittamaan. Maistraatin kautta voi tarvittaessa tehdä myös tietojenluovutuskiellon tai turvakiellon.

Mieti, mitä jaat sosiaalisessa mediassa ja kenelle

Suojaa henkilökohtaiset sosiaalisen median tilit niin, etteivät tuntemattomat pääse näkemään tietojasi ja päivityksiäsi. Tee työkäyttöön ja muuhun julkiseen kommunikointiin erillinen profiili tai sivu, johon et jaa henkilökohtaisia tietoja.

Tarkista, mitä tietoja sinusta löytyy verkosta

Tarkista sometiliesi yksityisasetukset. Googlaa nimesi ja pyydä tarvittaessa tietojesi poistoa julkisilta sivustoilta ja rekistereistä. Google Alerts -palvelun kautta voit saada ilmoituksen aina, kun esimerkiksi nimesi, osoitteesi, puhelinnumerosi tai muu haluamasi tieto mainitaan verkossa.

Kohtasitko verkkohäirintää? Toimi näin.

Tunnista tilanne, jotta siihen voidaan reagoida oikealla tavalla

Onko kyseessä joukkoistettu vihakampanja vai yksittäinen häirikkö? Vaarantaako häirintä yksityisyytesi tai turvallisuutesi? Kohdistuuko häiritsevä palaute työhösi vai sinuun henkilöönä? Tutustu yleisimpiin verkkohäirinnän taktiikoihin [[linkki julkaisuun](#)].

Älä jää yksin, huolehdi hyvinvoinnistasi ja jaksamisestasi

Häirinnän ja vihapuheen kohteeksi joutuminen voi olla erittäin raskasta. Pyydä tarvittaessa tukea. Joka tapauksessa häirinnästä on hyvä ilmoittaa jollekin luotettavalle henkilölle. Tukea voi saada esimerkiksi oman piirin toiminnanjohtajalta, puolueen häirintäyhdyshenkilöltä, kunnalta, eduskunnan turvallisuusosastosta tai

eduskuntaryhmästä, tilanteestasi riippuen. Muista myös vertaistuen mahdollisuus. Jos tilanne on liian kuormittava, ota etäisyyttä. Tee asioita, joista nautit. Muista, ettei häirintä ole koskaan sinun syysi.

Tallenna kaikki todisteet

Ota viipymättä näyttökuvat kaikista vihapuhetta ja häirintää sisältävästä sisällöstä. Säilytä sähköpostit ja yksityisviestit. Kirjaa ylös myös mahdolliset häiritsevät puhelut. Todistusaineistosta on hyötyä, mikäli joudut tekemään häirinnästä rikosilmoituksen. Tallenna viestit mieluiten niin, että mukana on aikaleima ja tiedot viestin lähettäjistä.

Ilmianna ja estä häirikkö

Sinulla ei ole velvollisuutta kommunikoida häiritsevien ihmisten kanssa. Sosiaalisen median alustat tarjoavat mahdollisuuden ilmiantaa häirikköprofiilit. Ilmiantamisen lisäksi häiritsevät tilit kannattaa estää, jotta häirikkö ei voi enää nähdä profiiliasi tai viestejasi.

Mieti, kannattaako viesteihin vastata

Punnitse vastaamista tarkkaan, sillä joskus vastaaminen aiheuttaa lisää häiriköintiä. Häirinnän ja vihapuheen tarkoituksena on usein hiljentää ei-toivotut mielipiteet ja vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon.

Tee tarvittaessa rikosilmoitus

Jos epäilet tilanteeseen liittyvän rikosta tai sen uhkaa, ole yhteydessä poliisiin.

Kuka auttaisi poliitikkoa – ja miten?

Esimerkiksi vaaleissa ehdolla olevien ja kunnanvaltuutettujen kohdalla vastuutahot ja keinot tuen järjestämiseen ovat usein epäselviä. Ehdokkaat ja luottamustehtävissä toimivat eivät myöskään ole työsuhteessa, eivätkä työturvallisuuslain säännökset siten koske heitä. Poliitikassa toimiville päättäjille ei ole olemassa ketään selkeää heidän asemastaan huolehtivaa tahoa. Monet poliitikot kokevatkin, etteivät he ole saaneet riittävästi tukea häirintätilanteissa silloinkaan, kun siitä on ilmoitettu. Ongelmia on ollut myös tapausten viemisessä poliisille: häirintää on saatettu vähätellä ja tutkinta jättää kesken. Tämä on vähentänyt poliitikkojen halua raportoida kokemastaan häirinnästä.

Selkeät ohjeet ja keinovalikoima verkkohäirinnän varalle

Häirintään valmistaminen ja sen eri muodoista informoiminen, sekä selkeät ohjeet häirintätilanteissa toimimiseen ovat erityisen tärkeitä ja toivottuja konkreettisia keinoja tukea poliitikkoja. Puolueiden, eduskunnan ja kuntien tulisi tarjota ehdokkaille ja poliitikoille häirintätilanteisiin matalan kynnyksen palveluita, joihin olisi helppo ottaa yhteyttä. Apua tulisi tarjota myös sellaisissa tapauksissa, joissa häirintää kokenut ei ole varma oikeuksistaan tai joissa häirintä ei täytä rikoksen tunnusmerkkejä.

Kaipaatko lisää tietoa ja tukea?

Tutustu julkaisuamme verkkohäirinnän riskien ennakoinnista ja hallinnasta [\[linkki julkaisuun\]](#).

Lisäksi kokosimme aiheesta hyödyllisiä materiaaleja sivustollemme [\[linkki sivustolle, kootusti verkkohäirinnän ja tietoturvallisuuden linkkilista\]](#).

IDA - Intiimiys datavetoisessa kulttuurissa on Suomen Akatemian rahoittama tutkimushankkeiden yhteenliittymä. Analysoimme datavetoisen kulttuurin vaikutusta sosiaalisiin rooleihin ja suhteisiin sekä niihin liittyviä haavoittuvuuksia. Kysymme, miten intiimiyttä ja yksityisenä pidettyjä asioita hyödynnetään luovilla aloilla, politiikassa ja muissa julkisissa ammateissa sekä erilaisissa sosiaalisissa yhteyksissä. Tutkimme ja kehitämme demokraattisia tapoja henkilökohtaisen datan hallitsemiseen, suojaamiseen, jakamiseen ja käyttöön. [Lue lisää.](#)